

INFORMARE CU PRIVIRE LA VIZITA COMISIEI POLITICE A ADUNĂRII
PARLAMENTARE NATO LA WASHINGTON (12 – 14 IULIE 2010)

În perioada 12 – 14 iulie a avut loc vizita Comisiei Politice a Adunării Parlamentare NATO la Washington, DC. Programul vizitei a cuprins o serie de briefinguri și consultări. Membrii Comisiei au fost brifați de experți din cadrul think-tankurilor washingtoniene, de diplomați și militari americani și au avut consultări cu colegii americani din Congres și cu membrii ai staffului Congresului.

Subiectul principal de discuție a fost războiul din Afganistan. Au mai fost atinse, colateral, subiecte precum: relația cu Iranul, situația din Irak, terorismul, agenda de politică externă a administrației Obama. Membrii Comisiei au fost brifați, de asemenea, cu sistemul de reacție în caz de dezastru de care dispune administrația americană (*US Federal Emergency Management Agency*) și au putut avea un contact interesant cu conducerea companiei Emergent BioSolutions, care produce vaccinuri pentru imunizarea soldaților americani aflați în diverse teatre de operațiuni împotriva eventualelor atacuri bacteriologice (antrax etc.)

Din discuții au reieșit următoarele:

1. Războiul din Afganistan

Începînd cu 2001, războiul a escaladat continuu. Din păcate, reacția militară și civilă adecvată a Occidentului a început abia în 2008. Asta înseamnă că situația strategică de acum este cu mult mai complicată, dat fiind faptul că vreme de 7 ani elementele talibane s-au putut consolida. În plus, administrația Karzai a dezamăgit.

Dezvoltarea rezistenței talibane a dus la o anume ramificare a acestei mișcări, ceea ce permite, în anumite limite, negocieri cu unele grupări, dat fiind faptul că legăturile acestor grupări cu al-Qaeda nu sunt, întotdeauna, amiabile.

Faptul că 46 de țări participă direct, într-o formă sau alta, la ISAF este foarte bine din punct de vedere politic, dar ridică enorme probleme de coordonare, mai ales în privința efortului militar care, în proporție de 66%, este susținut de SUA. Un expert din mediul non-guvernamental a spus : „Nu există nici o altă situație în istorie în care un asemenea mare număr de țări să coopereze atît de intens și pe termen atît de lung cu atît de puține rezultate”

Comunitatea internațională are o parte de vină în privința creșterii alarmante a corupției administrației Karzai. Banii pompați în Afganistan sunt, practic, neresponsabilizați. De altfel, ONU evită să admită un audit al ajutoarelor de orice fel pe care le trimite în Afganistan. ONU a fost ținta multor critici venite dinspre think-tankerii americani pe două motive principale: primul, ajutoarele sunt complet dezorganizate și al doilea, ajutoarele nu sunt deloc urmărite în teritoriu și nu sunt auditate.

APROBAT

în sedința Biroului permanent al
Camerei Deputaților

din data de 16.08.2010

Nr. 952

În toate discuțiile purtate, deopotrivă cu oficiali și experți din mediile non-guvernamentale, se semnalează uriașa rămânere în urmă în privința livrării de către țările NATO a capacităților și oamenilor dedicați antrenării poliției afgane. Dacă în privința armatei afgane, operațiunea de antrenament și forare pare a merge bine, în privința edificării poliției afgane, lucrurile merg total nemulțumitor. Va fi extrem de dificil, dacă nu chiar imposibil, să se poată asigura o tranziție a responsabilităților de securitate în Afganistan spre autoritățile locale în lipsa unui aparat polițienesc afgan coerent. S-a precizat că, la summitul de la Lisabona, această chestiune trebuie serios discutată și tranșată.

În legătură cu operațiunile din Afganistan, am ridicat atât în discuțiile cu oficiali civili cât și în cele cu militari, chestiunea impactului limitărilor mandatului forțelor militare trimise în teatrul de război prin voința Parlamentelor naționale (*the caveats*). Reacțiile civile au fost rezervate, spunândcă militarii trebuie să se pronunțe. Reacțiile militare au fost dure: acetse limitări aduc serioase dificultăți în planificarea și conducerea operațiunilor. Un înalt oficial militar a spus clar: „Înțeleg cât este de important din punct de vedere politic să avem în Afganistan trupe din cât mai multe țări. Dar, dacă sunt pus să aleg între a avea o anumită armată grevată de *caveats* și a nu o avea deloc, mai bine să nu o am deloc”.

În iulie 2011 va începe tranziția responsabilității securității Afganistanului spre armata afgană și nu o retragere propriu-zisă, așa cum au înțeles mulți. Această tranziție va fi un proces condiționat: se va realiza numai dacă și numai acolo unde armata afgană poate asigura complet stabilitatea zonei. În acest moment, preocuparea principală a militarilor americani este aceea de a asigura faptul că momentul bun actual, generat sub comanda generalului McChrystal, nu va fi compromis de schimbarea acestuia cu generalul Petraeus. Se știe că schimbarea comandantului militar în timpul ofensivei poate compromite ofensiva, dar se lucrează intens ca acest lucru să nu se întâmple. De altfel, impresia mea a fost că generalul Petraeus se bucură de încredere și respect în tot mediul politic și militar washingtonian și cred că schimbarea generalului McChrystal nu va afecta desfășurarea în continuare a ofensivei.

Ca urmare a acestei ofensive, e normal ca violența să crească pentru că ISAF a ajuns în locuri în care nu fusese înainte, locuri controlate de talibani. Reacția militară a talibanilor a fost inegală. Au fost locuri în care au cedat foarte repede, după cum au fost locuri în care au răspuns cu întărirea pozițiilor lor și cu suplimentare de forțe, la suplimentarea de forțe aliată. Populația din noile zone recuperate de sub talibani este reticentă să coopereze cu aliații. Din experiență, e nevoie de el puțin un an de control militar continuu a unei zone pentru ca populația să capete încredere în militarii noștri. Asta pentru că, în zonele în care talibanii s-au întors în trecut, represiunea celor acuzați de colaboraționism cu ISAF a fost sălbatică.

Din punct de vedere militar, s-au realizat progrese majore în ultimul an, dar timpul nu este de partea noastră.

Programele de asistență civilă, extrem de generoase din partea unor state, nu sunt foarte eficiente în realitate pentru că în Afganistan lipsește cu totul ȧesătura civică a țării. Lipsa elementului fundamental numit *cetățean* face ca efortul de sprijin civil să nu aibă impactul așteptat.

Există un interes crescând pentru proiectele de dezvoltare economică a Afganistanului. Pe lângă proiectele de infrastructură, există un interes maxim pentru minierit. Opinez că România ar putea încerca să intre pe această nișă. Experiența românească în minierit, asociată potențialului din cîte se pare fantastic al Afganistanului în această privință, ar putea constitui condițiile unei operațiuni economice de succes pentru noi.

2. Rețelele teroriste. Al-Qaeda.

În ultimii ani, al-Qaeda a cunoscut serioase transformări. Ca urmare a presiunii internaționale, militanții care aparțin efectiv organizației sunt mai puțini, dar mai răspîndiți în lume.

Al-Qaeda funcționează după sistemul francizei naționale. Apar și se organizează mișcări care se revendică spiritual de la al-Qaeda, dar ele nu mai au legături cu centrul mișcării, ci acționează autonom, în plan național sau regional. În anumite cazuri, centrul organizației asigură sprijin, dar acesta nu este esențial pentru viața organizației naționale sau regionale. Azi, al-Qaeda este complet descentralizată și, de aceea, nu mai este o organizație, ci a devenit o mișcare. De asemenea, în ultimii ani, mai ales datorită propagandei pe Internet, un număr tot mai mare de persoane care nu se află sub determinarea imediată a fundamentalismului islamic, dar se simt frustrați și nedreptățiți în sînul societăților occidentale în care trăiesc, își manifestă revolta față de aceste societăți în forme influențate evident de al-Qaeda.

De aceea, imperativul eliminării celor doi lideri majori ai mișcării, Osama Bin Laden și Ayman al Zawahiri, rămîne sus pe agenda americană, dar există convingerea că acest obiectiv odată atins nu rezolva problema demantelării organizației/mișcării.

Serviciile specializate americane sunt, în acest moment, concentrate pe trei elemente care permit răspîndirea „ideologiei” al-Qaeda:

- a. Internetul – este vehiculul cel mai important folosit în operațiunile de recrutare și radicalizare a simpatizanților. De asemenea, este folosit și în transmiterea de instrucțiuni.
- b. Intermediarii – persoane care fac naveta între centre diferite ale al-Qaeda și duc informații într-un sens sau în celălalt participînd, adesea, la adevărate sesiuni de trening.
- c. Narativul al-Qaeda – un tip de discurs tot mai intens și mai articulat, care combină mesajul și emoția de tip religios cu manifestul anti-american/anti-occidental.

Mulți dintre experții cu care am purtat discuții pe această temă spun că marea problemă a SUA este că au pierdut „focusul global” în această chestiune, rămânând concentrate pe spațiile deja clasice: Irak și Afganistan – Pakistan.

3. Relațiile transatlantice.

Din perspectivă americană, aceste relații vor suferi anumite modificări ca urmare a asumării opțiunii strategice de reșezare (*reset*) a relației cu Rusia. Această reșezare a relației cu Rusia a fost de la bun început anunțată de administrația Obama și este pilonul fundamental al acțiunii politice americane în raport cu Europa.

Administrația Obama a făcut din chestiunea non-proliferării punctul principal pentru acțiunea sa globală. Astfel, relația cu Rusia va fi construită anume în scopul de a obține rezultate concrete pe linia non-proliferării. Toate celelalte chestiuni care alcătuiesc agenda SUA – Rusia și agenda SUA – Europa vor fi, cumva, subsecvente.

În actuala conjunctură a crizei economice globale, diferențele de abordare dintre europeni și americani adaugă un punct nevralgic acestei relații. SUA este orientată spre măsuri de dezvoltare economică, în vreme ce europenii susțin măsuri de reducere a cheltuielilor. Actualul leadership american este mai orientat spre „geo-economie” decât spre „geo-politică”.

În privința UE, există trei scenarii posibile de evoluție ca urmare a impactului dur pe care criza economico-financiară îl are asupra pieței europene. Primul, conform căreia Europa va deveni tot mai unită, mai integrată, are, conform evaluărilor americane, șanse medii de realizare. Al doilea, conform căruia Europa se va diviza, înregistrându-se un regres al integrării are, conform acelorași evaluări, șanse foarte mici de realizare. În fine, al treilea scenariu, care este cel mai probabil, va desena o Europă unită în care, însă, economiile vor deveni tot mai naționale.

În chestiunea sistemului de apărare anti-rachetă se apreciază că recenta „abordare adaptativă” a Washingtonului a redus îngrijorările tehnice ale Rusiei cu privire la scut, dar nu a redus deloc îngrijorările politice.

În general, la Washington s-a admis că Rusia nu se poate schimba substanțial în privința regimului politic și economic intern. Prin urmare, *reset*-ul gândit de administrația Obama înseamnă o abordare pragmatică, punctuală. Puncte de interes major: non-proliferarea, cooperarea în lupta anti-teroristă, sprijin pentru operațiunile din Afganistan.

La Washington, există percepția că actuala criză economică a lovit foarte dur și Rusia, mai dur decât lasă să se înțeleagă oficialii de la Moscova. Se așteaptă, de aceea, ca Rusia să coopereze mai intens în plan economic cu europenii în căutarea soluțiilor de

ieșire din criză. Prezent la Brookings Institution acum câteva luni, președintele Medvedev a spus : „Abia acum ne dăm seama și noi, în Rusia, cât suntem de dependenți de Europa din punct de vedere economic”. În context, am ridicat problema Moldovei, fiind interesat de viziunea administrației Obama în această chestiune. Din răspunsuri, am înțeles limpede că Moldova pur și simplu nu există pe agenda administrației Obama. Mi s-a spus că, în vremea administrației Bush, existau în Departamentul de Stat „anumite persoane” care aveau un interes particular legat de Moldova și asta a dus la formularea unei preocupări în legătură cu situația de la stînga Prutului. Acum, aceste persoane nu mai există în Departament și, pe cale de consecință, Moldova nu se mai află în atenția imediată a administrației actuale.

4. Iran

Se remarcă o inversare a rolurilor în ultimele 18 luni. Dacă pînă acum un an și jumătate europenii militau pentru adoptarea căilor diplomatice și mai puțin pentru folosirea forței, iar americanii se arătau neîncredători în eficiența diplomației, acum situația pare a fi exact inversă.

În orice caz, există o unitate totală în jurul noului pachet de sancțiuni aplicat Iranului și asta, se apreciază, este un succes al administrației Obama. Există, totuși, o neîncredere serioasă în eficacitatea acestor sancțiuni. În orice caz, toată lumea e de acord că toți pașii civili trebuie epuizați înainte de orice decizie de alt gen.

În chestiunea Iranului se apreciază că rolul Turciei este esențial.

5. Irak

Există percepția generală că Irakul este pe drumul cel bun. Totuși, experții apreciază că riscurile sunt, în continuare, foarte mari. Principalul risc vine de la nou constituita clasă politică irakiană. Incapacitatea acesteia de a degaja soluții politice stabile și predictibile riscă să compromită întregul proces de stabilizare și relansare a țării.

Deputat, Sever Voinescu - Cotoi

